

Jaké pravomoci mají hygienici v ochraně ovzduší?

Informace o stavu ovzduší získává KHS MSK z veřejně dostupných dat a zdrojů, kterými jsou zejména ČHMÚ, Zdravotní ústav Ostrava a SZÚ, ale i z různých seminářů a konferencí. Své poznatky dále zpracovává a předává odborné i laické veřejnosti, například formou sdělení na vlastních webových stránkách.

Preventivní přístup ke kvalitě ovzduší lze formou vyjádření uplatnit v procesu EIA. Na KHS MSK bylo v roce 2018 předloženo 59 záměrů ve fázi zjišťovacího řízení nebo dokumentace. Významnou roli při souhrnném posouzení záměru hraje hodnocení zdravotních rizik, včetně ovzduší, jehož podkladem jsou rozptylové studie. Takové hodnocení mohou provádět pouze autorizované osoby a úkolem pracovníků KHS je ověřit na základě znalostí místních podmínek, zda vstupní data odpovídají reálné situaci v lokalitě.

Jako příklad záměru, kde hlavním kritériem posouzení bylo právě ovlivnění imisní situace, lze uvést z roku 2018 záměr „Modernizace TKV“ pro rozšíření Teplárny Karviná se současným odstavením Teplárny ČSA. Rozptylová studie byla zpracována pro širokou škálu škodlivin produkovaných při výrobě tepla a podle jednotlivých škodlivin pak byla hodnocena změna zdravotního rizika z jejich imisních vlivů, která byla ve výsledku hodnocena jako nevýznamná, s předpokladem zachování stávající úrovně zdravotního rizika. Takový závěr byl podkladem pro souhlasné vyjádření se záměrem a současně byly stanoveny podmínky pro další fáze posuzování.

Dalším příkladem zvýšeného zájmu a nutné úzké součinnosti s orgány státní správy příslušnými v ochraně ovzduší byly situace spojené se sanací lagun Ostrava. Součástí přípravných prací dokončení sanace lagun bylo důkladné posouzení vlivu stavby na životní prostředí, kdy oprávněná osoba provedla hodnocení zdravotních rizik se závěrem, že občané mohou být po dobu sanace obtěžováni pachy, nicméně závažné zdravotní dopady se nepředpokládaly. Při vlastní realizaci prací však docházelo ke stavům, které nemohly být predikovány a byly spojeny s vyšším vývinem dráždivého oxidu siřičitého. Přestože monitorovací systém reagoval na zvýšení koncentrací následným zastavením prací, přetrvávaly pachové jevy s určitou časovou prodlevou a občané v různých částech Ostravy byli zatíženi obtěžujícím zápachem ropného nebo olejového charakteru. Krajská hygienická stanice v souvislosti s těmito situacemi požádala občany, aby v případě zdravotních obtíží, které by pociťovali jako důsledek výrazného zápachu z lagun, navštívili svého

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

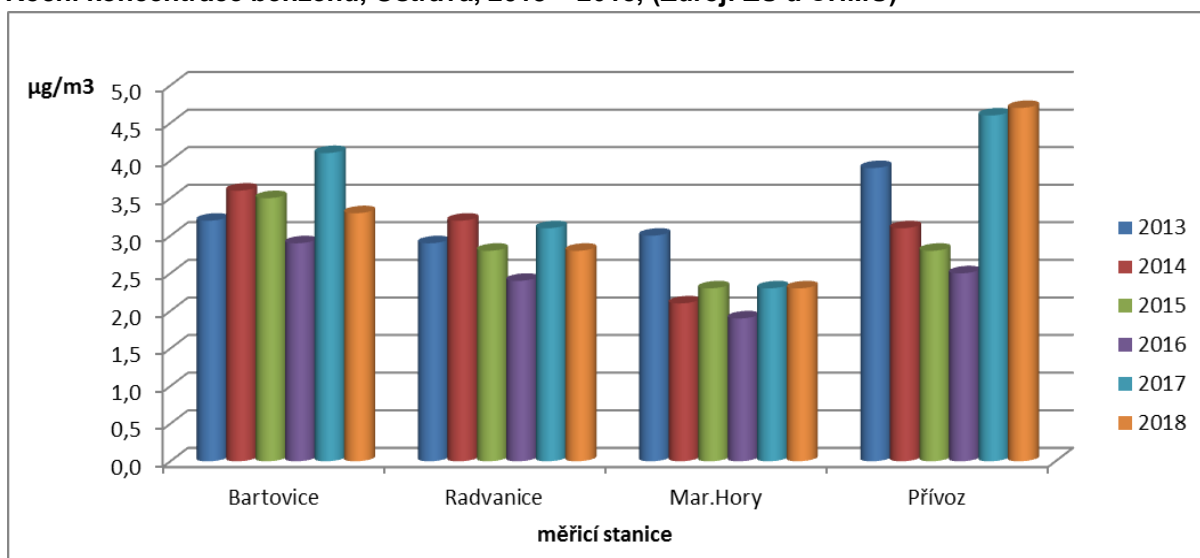
Tel: 595 138 111, Fax: 595 138 109

podatelna@khssova.cz, www.khssova.cz, ID datové schránky: w8pai4f

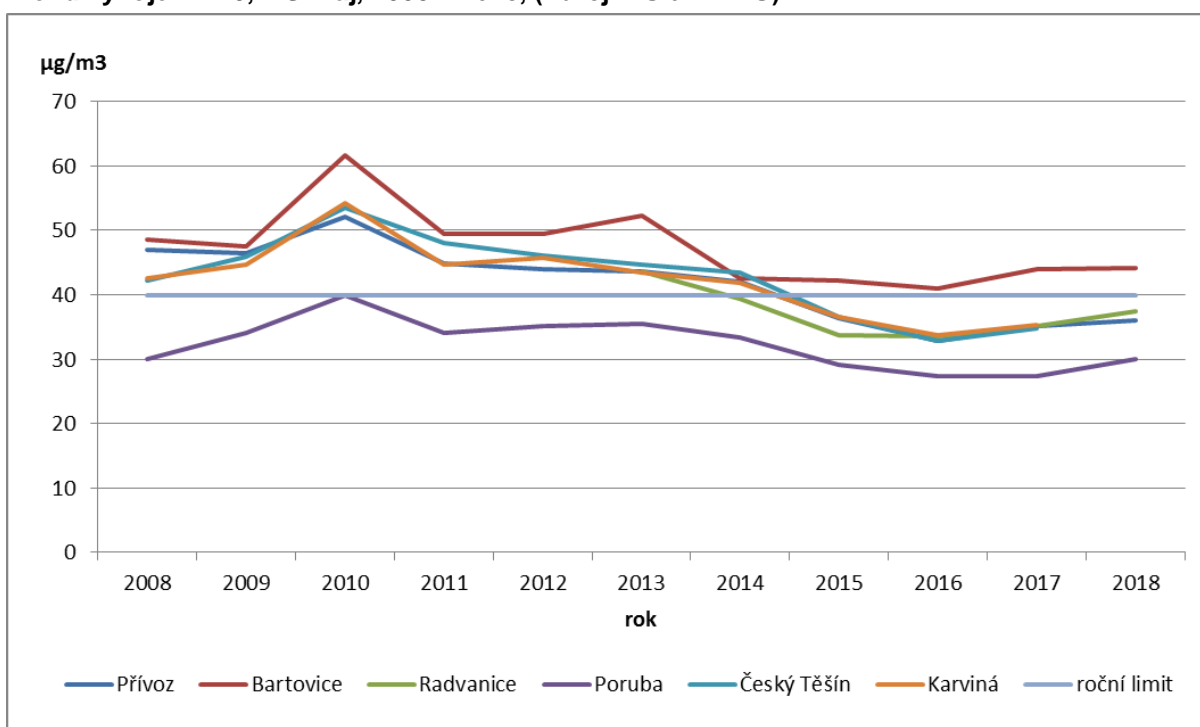
ošetřujícího lékaře. Účinky zvýšených koncentrací oxidu siřičitého se krátkodobě projeví u astmatiků, kteří museli ve zvýšené míře využít medikaci a vyhledávat jiné prostředí. KHS se podílela na přezkumu integrovaného povolení vydaného Krajským úřadem Moravskoslezského kraje, kterým byly stanoveny závazné podmínky provozu včetně jeho monitorování nebo podmínek pro přerušení prací a připomínkovala další navrhovaná opatření ke snížení tvorby pachových látek a tím i zdravotních rizik.

Základem pro posuzování a další rozhodování je sledování trendů zdravotně významných škodlivin, z nichž největší význam mají v našem regionu prachové částice, benzo(a)pyren a benzen. Lokální výskyt benzenu, který souvisí s oblastí Ostrava – Přívoz, je od roku 2013 již pod úrovní ročního imisního limitu $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, u dalších dvou zmíněných škodlivin nepříznivá situace trvá.

Roční koncentrace benzenu, Ostrava, 2013 – 2018, (Zdroj: ZÚ a ČHMÚ)

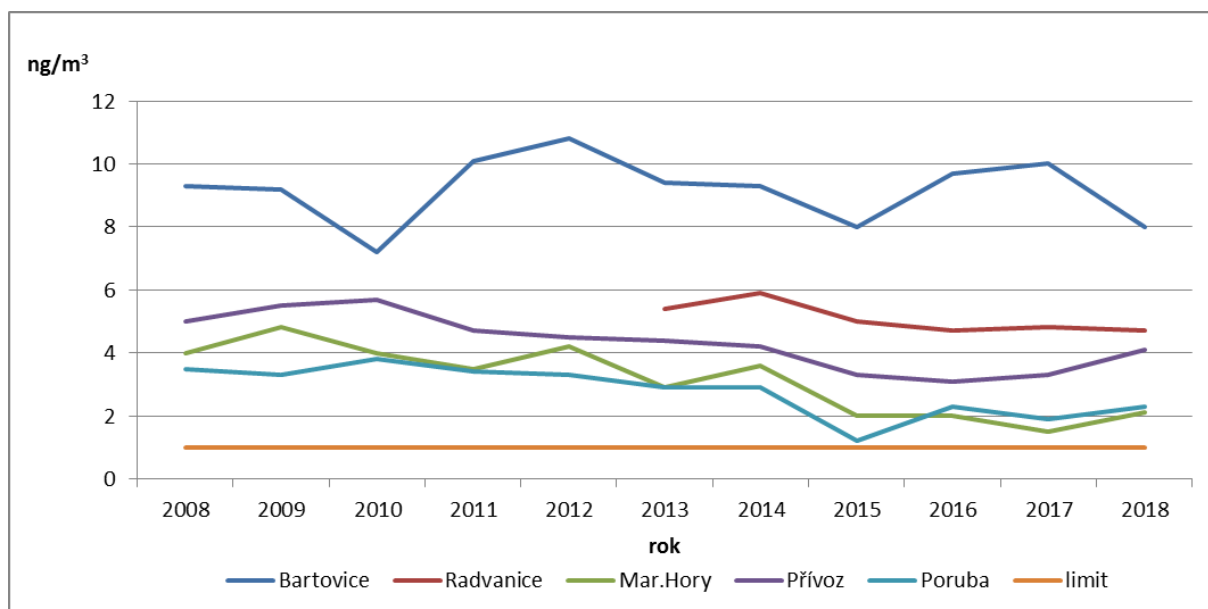

Trend vývoje PM10, MS kraj, 2008 – 2018, (Zdroj: ZÚ a ČHMÚ)

Na výši koncentrací prachových částic má podstatný vliv průběh topné sezóny, výskyt smogových situací a meteorologická situace. Patrná jsou i opatření na zlepšování kvality ovzduší prováděná jak na velkých průmyslových zdrojích, tak při vytápění domácností. Tomu odpovídá příznivý trend při hodnocení podle průměrných ročních koncentrací ukazatele PM10. Srovnáním vybraných stanic imisního monitoringu není stále dodržen roční limit 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na stanici Bartovice (ul. Nad Obcí). Stanice Radvanice (OZO) vzdálená od ní cca 1,3 km severně, která byla do monitorovací sítě zařazena v roce 2013, již plnění limitu stanoveného zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, dokládá. Ve vztahu k roční průměrné koncentraci PM10 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ doporučené Světovou zdravotnickou organizací je však tato situace stále nepříznivá.

Trend vývoje koncentrace benzo(a)pyrenu, MS kraj, 2008 – 2018, (Zdroj: ZÚ a ČHMÚ)

Benzo(a)pyren jako prokázaný lidský karcinogen se stanoveným průměrným ročním limitem 1 ng/m^3 (koncentrace odpovídající doporučené úrovni pro zajištění přijatelné míry zdravotního rizika $1 \cdot 10^{-6}$), je dlouhodobě závažným problémem v ovzduší Moravskoslezského kraje. Na žádné z 12 měřicích stanic, na kterých je v našem kraji měřen, nebyl dosud jeho limit překročen. Nejhorší situace je v okolí stanice Bartovice (ul. Nad Obcí). Mírně klesající trend z měření v letech 2008 – 2018 je velmi pozvolný, proto by maximum aktivit, které mohou být jeho zdrojem, mělo být cíleno k jeho dalšímu snižování.